

נוהל הנחיית סטודנטים לתארים מתקדמים – זכויות וחובות המנחה והמונחה

1. מטרה

נוהל זה נועד להסדיר את החובות והזכויות של המנחים ושל תלמידי המחקר לתואר שני (מוסמך) ולתואר שלישי (דוקטור לפילוסופיה). הוראות נוהל זה כפופות לאמור בתקנון ובנוהלי בית הספר ללימודים מתקדמים. במקרים חריגים, שאין להם מענה בתקנונים ובנהלים, ניתן לפנות לבית הספר ללימודים מתקדמים אשר יפעל כבעל הסמכות המכרעת. כמו כן, אם התעוררו חילוקי דעות בין מנחים לסטודנטים - רשאים הנוגעים בדבר לפנות לראש המחלקה, דרך הפקולטה או לבית הספר ללימודים מתקדמים.

2. חובות המנחים

א) הנחיית תלמידי מחקר היא אחת הדרכים לקידום המחקר והמצוינות באוניברסיטה וליצירת ידע חדש והנחלתו לדור החוקרים הבא. האוניברסיטה ממליצה לחברי הסגל להצטרף למעגלי הנחיה, לקלוט תלמידי מחקר ולהכשיר אותם, ליזום הנחיה של תלמידים מתאימים ולהיענות לפנייתם של מועמדים. לצד זאת, לחברי הסגל הזכות שלא להסכים להנחות סטודנט/ית, בין היתר ובמיוחד בשל עומס בהנחיית תלמידי או מחסור בתקציבי מחקר; אם חבר הסגל מעריך כי המועמד אינו בשל או אינו כשיר להביא את העבודה לכלל סיום מוצלח; או אם נושא העבודה אינו בתחומי המקצועי, או אינו מתאים בהיקפו ובערכו המדעי לעבודת מוסמך או דוקטור.

ב) יש לקיים ראיון או שיחה מקדימה עם הסטודנטים שבמהלכם יעשה תיאום ציפיות בין המנחה למועמד/ת. נושא המחקר ייבחר בהסכמה בין המנחים והסטודנטים ומטרות המחקר תהיינה בהיקף המתאים לתואר. על המנחה לוודא שהמחקר נעשה בהתאם לנהוג בתחום.

ג) המנחים יפעלו להכשיר ולהדריך את הסטודנטים כחוקרים ועמיתים בקהילה המדעית. המנחים יהיו לסטודנטים דוגמה לחוקרים, תוך הענקת סביבה מעשירה ואינטלקטואלית. במידת האפשר, המנחים יסייעו לסטודנטים להשתתף בפעילויות אקדמיות שונות, לרבות כנסים, סדנאות וקורסים המשיקים לנושא המחקר.

ד) על המנחים לנהוג באופן שמכבד את הסטודנטים, תוך הקשבה לדעותיהם ועידוד חשיבה עצמאית. אם מתגלעים חילוקי דעות ענייניים בין המנחה למונחה, יכבדו המנחים את האוטונומיה האינטלקטואלית של הסטודנטים עד למצב שבו לא יוכלו לסמוך את ידיהם על המחקר המוגמר. במקרים כאלה, יפנו המנחים לוועדה המחלקתית לתארים מתקדמים בבקשה למצוא פתרון בהסכמת הצדדים. כמו כן, מנחים לא יכפו את דעתם על ממצאי המחקר של הסטודנטים, גם אם אלו אינם עומדים בקנה אחד עם דעתם או עם ממצאים קודמים. תפקיד המנחה להבטיח שהתוצאות התקבלו באמצעות המתודולוגיה המתאימה וכי הפרשנות תואמת את המקובל בתחום.

ה) על המנחים להיות מעורבים בכל שלבי המחקר, להקדיש לסטודנטים זמן לשיח ולדיון בנושא המחקר ולהיפגש בתדירות הולמת עם הסטודנטים בעת ביצוע המחקר, לכל הפחות אחת ל-3 חודשים. במחקר ניסויי, המנחים יהיו זמינים לדון בתוצאות המחקר, לתכנן המשך המחקר ולעיבוד תוצאות המחקר והבאתן לפרסום מדעי.

ו) על המנחים לקרוא טיוטות ופרקי ביניים ולתת משוב על תוצרי עבודתם של הסטודנטים (הצעת מחקר, תזה ועבודת דוקטור) בתוך פרק זמן סביר שלא יגרור עיכוב בהתקדמות המחקר או בהגשתו.

ז) במקרים שבהם צפויה להיות מוענקת מלגה מקרנות מחקר אישיות של המנחים, על המנחים למסור לסטודנטים פירוט של גובה המלגה ומשך המלגה, וכן פירוט באשר לגובה המלגה שתוענק במקרה של זכייה במלגה מקרן תחרותית. הענקת המלגה על ידי המנחה כפופה לתקנון זכויות אקדמיות עקב טיפולי פוריות, שמירת הריון, הריון, חופשת לידה, אימוץ או קבלת ילד למשמורת/אומנה המחייב תשלום מלגה בתקופת ההיעדרות ובתוספת הזמן. בהתאם לשיקול דעתם, המנחים יעודדו את הסטודנטים להגיש בקשות לקבלת מלגות מקרנות תחרותיות.

ח) על המנחים להימנע מלהטיל על הסטודנטים מטלות שירות שאינן קשורות, במישרין או בעקיפין, לעבודת המחקר לקראת התואר. יחד עם זאת, מצופה מהסטודנטים להשתתף במטלות התחזוקה של ציוד ותשתיות מחקר המשמשים לעבודת המחקר, ובחניכה והכשרה של תלמידי מחקר.

ט) המנחים והסטודנטים רשאים להסכים על העסקת הסטודנט/ית בפעילות אקדמית נוספת, וזאת תמורת שכר ובכפוף לכללים בדבר עבודה נוספת שקבועים בתקנון המלגות של האוניברסיטה, ובלבד שאין בעבודה הנוספת כדי לפגוע בקידום המחקר של הסטודנט/ית.

3. חובות הסטודנטים

(א) על הסטודנטים לפעול בשיתוף פעולה עם המנחים בהתאם ללוח הזמנים שקבעו המנחה והסטודנט/ית להתקדמות המחקר ותוך התייחסות ומתן קשב להנחיות המנחים.

(ב) על הסטודנטים לפעול בהתאם לכללי האתיקה של העשייה והדיווח המדעיים.

(ג) על הסטודנטים לנהוג ביחסים של כבוד הדדי ושיתוף פעולה עם סטודנטים אחרים, עמיתים וחברי הסגל האקדמי והמנהלי.

(ד) על הסטודנטים להעמיד לעיון המנחים בכל עת את הנתונים ותוצרי המחקר. אם מדובר במחקר ניסויי במעבדה, ידרשו הסטודנטים להפקיד את אוספי הנתונים בידי המנחים עם סיום הלימודים לתואר מוסמך או דוקטור.

(ה) הסטודנטים רשאים להיוועץ עם עמיתים, ובכלל זה עם סטודנטים בקבוצת המחקר, חברי הוועדה המלווה וחברי סגל אחרים בכל עניין שקשור למחקר ובלבד שאלו לא יתנגשו בזכויות הקניין הרוחני של הסטודנטים ו/או המנחים. במקרים בהם למחקר פוטנציאל יישומי, הדורש סודיות וחסיון, נדרש אישור של המנחה.

(ו) סטודנטים המקבלים מלגה חייבים בגילוי נאות למנחה ולראש המחלקה לגבי עבודה מחוץ לאוניברסיטה והיקפה (לרבות לימודים במוסד אחר).

(ז) הסטודנטים רשאים לפנות אל האחראי על הלימודים המתקדמים ביחידה האקדמית לשם קבלת סיוע בנושאים הקשורים לעבודת המחקר.

(ח) סטודנטים החשים שנגרם להם עוול מוזמנים לפנות למזכירות המחלקה, לראש המחלקה ו/או לדקן/ית הפקולטה. אם הבעיה לא נפתרה ניתן לפנות לדקן/ית בית הספר ללימודים מתקדמים.

4. זכויות יוצרים וקניין רוחני

(א) בפרסומים מדעיים ובהרצאות בכנסים יופיע שם הסטודנטים ברשימת המחברים במקום ההולם את תרומתם למחקר, בהתאם למקובל בתחום. אם הפרסום אינו נושא את שם המנחה, יאוזכר שמו כמנחה במקום הראוי, כמקובל.

(ב) חלוקת זכויות יוצרים בפרסומים מדעיים, בפטנטים ובשאר נכסים אינטלקטואליים וכן בתמלוגים הנגזרים מהם תיעשה תוך התחשבות בנוהג בתחום המחקר הרלוונטי ובתרומת המנחה והסטודנט/ית.

5. שעות ביצוע המחקר

(א) על סטודנטים שמקבלים מלגה מלאה להקדיש את מיטב מרצם וזמנם לביצוע המחקר, בעיקר כאשר מדובר במחקר ניסויי. יחד עם זאת, על המנחים להימנע מלדרוש מהסטודנטים להקדיש לפעילות המחקר זמן שהוא מעבר לסביר בנסיבות העניין. אין לדרוש מהסטודנטים להקדיש זמן לפעילות מחקר בימי המנוחה הרשמיים, ויש לכבד את זכותם של הסטודנטים לחופשה בהיקף סביר מפעילות המחקר.

(ב) סטודנטים זכאים להיעדרות בגין הורות בהתאם לכללים המפורטים בנושא זה בתקנוני האוניברסיטה.

6. הפסקת הנחיה

(א) מנחים רשאים להפסיק את ההנחיה אם נוכחו לדעת כי הסטודנטים אינם כשירים למחקר או אם נתגלעו חילוקי דעות או קשיים ביניהם. יחד עם זאת, במקרים של חוסר שביעות רצון של המנחים מומלץ להתריע מוקדם ככל שניתן, לזמן את הסטודנטים לשיחה ולאפשר להם הזדמנות נאותה להשמעת עמדתם ולשיפור. מומלץ לסכם את השיחה בכתב ולעדכן את יו"ר הוועדה המחלקתית בנושא. הפסקת הנחיה תיעשה לאחר מסירת הודעה מוקדמת של לפחות חודש מראש על הכוונה להפסיק את ההנחיה תוך פירוט הסיבות לכך.

(ב) הפסקת ההנחיה אינה גוררת בהכרח הפסקת לימודים, אך המשך הלימודים מותנה באישור יו"ר הוועדה המחלקתית ובאיתור מנחה חדש/ה. במקרים שבהם נמצא שיש לכך הצדקה, הגורם האחראי על הלימודים המתקדמים ביחידה האקדמית רשאי לפעול לסייע לאתר מנחה חלופי/ת. אם מדובר במחקר ניסויי במעבדה, על הסטודנטים להפקיד בידי המנחים המקוריים את הנתונים שאספו ואת תוצרי המחקר לפני המעבר למנחה החדש/ה. הזכויות על הידע שנצבר במהלך המחקר תקבענה בהתאם לתרומה היחסית של המנחה והסטודנט/ית.

7. משך הלימודים ומועד הגשת העבודה לשיפוט

א) המנחים והסטודנטים יפעלו להשלמת המחקר וכתובת עבודת המחקר בהתאם ללוח הזמנים הקבוע בתקנונים, דהיינו מתחילת הלימודים עד שנתיים בעבודת מוסמך ועד ארבע שנים בעבודת דוקטור. היעדרות בגין הורות או הפסקת לימודים מאושרת אינן באות במניין משך הלימודים.

ב) הארכת משך הלימודים תאושר אל מול בקשה מנומקת אשר תוגש במשותף על ידי המנחה והסטודנט/ית לבית הספר ללימודים מתקדמים.

ג) אם התעוררו חילוקי דעות בין המנחים לסטודנטים בשאלה אם העבודה מוכנה להיות מוגשת לשיפוט, רשאים המנחים או הסטודנטים לבקש שהעניין יובא להכרעת האחראי על הלימודים המתקדמים ביחידה. במקרים חריגים, הגורם הרלוונטי רשאי להורות, לאחר ששמע את המנחה ואת הסטודנט/ית והתייעץ עם הוועדה המלווה ודק/ית בית הספר ללימודים מתקדמים, כי העבודה תועבר לשיפוט ללא הסכמת המנחה, וזאת אם נמצא שיש לכך הצדקה מיוחדת.